

Ejner Nielsen: Det var venstres ordfører, hr. Robert Christensen, der talte om det folkeoplysende arbejde i forbindelse med den prøveforberedende undervisning. Jeg vil ikke sige, at der lå noget mindreværdigt i de synspunkter om det folkeoplysende arbejde, men jeg forstår simpelt hen ikke venstres stilling i forbindelse med dette lovforslag, for få har vel rod i højskolerne og det folkeoplysende arbejde som partiet venstre.

Jeg vil gerne sige til ministeren, at det er da rigtigt, at den prøveforberedende undervisning skal man ikke betale for, men det, at man forhøjer elevtallet fra 10 til 12, bevirker, at man reducerer antallet af hold. Jeg kan da tage vores egen ungdomsskole hjemme i Bjergsted kommune, hvor vi har foretaget en undersøgelse, der viser, at antallet af hold bliver reduceret med 8 fra 44, og det har vel ikke været lovens målsætning.

Ministeren siger, at man har nok råd til at betale. Jeg sagde også i min indledning, at selvfølgelig fandtes der grupper, der havde råd til at betale, men det var lige så rigtigt, at der fandtes andre grupper, som ikke havde råd til at betale, og det kan blive en økonomisk belastning, hvis både mand og hustru måske skal af med 200-300 kr. på én gang for at deltage i en aftenskole.

Robert Christensen: Jeg vil gerne takke hr. Ejner Nielsen for den kompliment, han gav mit parti. Denne opfattelse af folkeoplysningens betydning er vi sandelig ikke rendt fra. Men så må det nok være rigtigt her at gøre opmærksom på, at netop på de skoler, hr. Ejner Nielsen nævnte, højskolerne, og jeg kan føje ungdomsskolerne til, er undervisningen ikke gratis, dér skal deltagerne betale noget, og dér har vi for øvrigt for nylig strammet betingelserne for klassestørrelsen, så hvis der har været tale om nogen diskrimination hidtil, så har det været fritidsloven, der har diskrimineret de andre skoler, der beskæftiger sig med det folkeoplysende.

(Kort bemærkning)

Ejner Nielsen: Nu får man jo på højskolerne kost og logi, det får man endnu ikke inden for aftenskolen.

(Kort bemærkning)

Robert Christensen: Hr. Ejner Nielsen burde vide, at på højskolerne betaler man foruden kost og logi 15 pct. af de relevante uddannelsesudgifter.

Poul Dam: I fortsættelse af hr. Robert Christensens bemærkning om de relevante undervisningsudgifter, således som ministeriet forstår dem: vi har brug for noget mere, og det kommer eleverne også til at betale.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.

(Lovforslaget (nr. 81) findes i tillæg A. sp. 1547, fremsættelsen i tidenden sp. 1523).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Knud Nielsen: Gymnasielovens § 1, stk. 2, ønskes ændret, således at ministeren får bemyndigelse til at afvikle realafdelingerne i gymnasieskolen. En sådan bemyndigelse vil socialdemokratiet uden forbehold være med til at give. Hvis ministeren ønsker yderligere bemyndigelser i samme retning, vil vi også være meget imødekommende. Det glæder mig ligefrem at være imødekommende over for ministeren, det er så sjældent, ministeren giver mig anledning til det.

Forslaget om denne ændring giver mig dog anledning til enkelte bemærkninger. Det hedder i undervisningsministerens skriftlige fremsættelse:

„Forslaget vil endvidere medføre, at der på de omhandlede gymnasier skaffes bedre plads til de egentlige gymnasieklasser.“

[Knud Nielsen.]

ser og de til gymnasierne knyttede kursus til højere forberedelseksamen, og at de forhåndenværende lærerkræfter benyttes udelukkende til denne undervisning.“

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig, at den kapacitet, der bliver ledig, udnyttes på denne måde, og specielt er der jo et meget stort behov for flere HF-kursus. Det er derfor med nogen forundring, at jeg i de almindelige bemærkninger til lovforslaget ser, at de økonomiske konsekvenser vil være en besparelse for staten på ca. 1,2 mill. kr. i finansåret 1971-72 og noget større beløb i de følgende finansår. Det må jo indebære en kapacitetsindskrænkning, og det forekommer mig at være i modstrid med den citerede bemærkning fra den skriftlige fremsættelse.

Med hensyn til lovforslagets punkt 2 om en ændring af § 8 havde jeg hellere set, at man var gået den modsatte vej og havde fjernet de specielle adgangsregulerende foranstaltninger ved de øvrige læreanstalter i stedet for at udvide dem til også at omfatte universiteterne.

Undervisningsministeren ønsker her en bemyndigelse til,

„såfremt tilgangen til et universitetsstudium ved et studieårs begyndelse må påregnes at blive så betydelig, at forsvarlige undervisningsforhold trods“ — som det hedder — „rimelig økonomisk opofrelse fra statens side ikke kan tilvejebringes, . . . at fastsætte regler, der begrænser adgangen til det pågældende studium.“

Det er ifølge den skriftlige fremsættelse tanken, at en sådan begrænsning kun bør iværksættes for ét år ad gangen og skal ophæves, så snart forholdene tillader det. Med denne ordlyd kunne begrænsningen for den sags skyld tænkes iværksat for ét år ad gangen 50 år i træk, idet der er en iøjnefaldende fare for, at bemyndigelsen kan komme til at virke som en bekvem ventil, der vil blive benyttet til stadig at udskyde løsningen af de tilgrundliggende problemer.

Ministeren siger intet om, efter hvilke regler adgangs begrænsningen skal foretages, men vil anmode planlægningsrådet om at overveje dette spørgsmål. Rådet har allerede udtalt, at en summarisk adgangs begrænsning, baseret på studentereksamens-

kvotient, må anses for uheldig. Også muligheden for indførelse af supplerende egnethedskriterier ved anvendelse af psykologiske testningsmetoder har været overvejet, og rådet har konstateret, at der ikke findes metoder, der er tilstrækkelig sikre. Her er vi ved sagens kerne; der findes ganske enkelt ikke i dag nogen sikker metode til fraserterning af studieegnede før påbegyndelsen eller i de tidligere stadier af et studium. Det vil sige, at uanset hvordan en adgangs begrænsning praktiseres, vil den virke uretfærdigt. Det er en af grundene til, at socialdemokratiet principielt er modstander af adgangs begrænsning.

Der er en række andre grunde: en adgangs begrænsning torpederer bestræbelserne på at udvide rekrutteringsgrundlaget for de højere uddannelser og derved rette de sociale skævheder op. Til illustration heraf skal jeg anføre, at ved tandlægehøjskolen, hvor der er adgangs begrænsning, kommer kun 3 pct. af de studerende fra arbejderhjem, hvorimod det ved universiteterne, hvor der ikke hidtil har været adgangs begrænsning, dog trods alt drejer sig om omkring 11 pct.

En adgangs begrænsning vil desuden betyde en stimulering af konkurrence mentaliteten og eksamensracet i hele det underliggende skolesystem — i skærende modstrid med alle de seneste års pædagogiske bestræbelser. En adgangs begrænsning vil endvidere hindre den indkomstudligning, der kunne tilvejebringes gennem et større udbud af akademisk arbejdskraft.

Når jeg endelig ved oprensningen af alle disse ulemper ved adgangs begrænsning må konkludere, at lodtrækning er det mest retfærdige middel til at afgøre, hvem der skal have chancen for en højere uddannelse, og hvem der ikke skal have den, er det vel på tide at se på, hvilke andre udveje der findes. Jeg skal forsøge at pege på nogle muligheder, som kan bidrage til en løsning.

En forcering af ændringerne i de nuværende studie strukturer i retning af bredere basisuddannelser og flere afgangstrin vil skaffe luft og reducere spildtiden. Gradvis gennemførelse af uddannelses løn ville ved at eliminere nødvendigheden af erhvervs arbejde under studierne medføre hurtigere studieforløb og dermed en forbedret kapacitetsudnyttelse. En kapacitetsudvidelse på de adgangs begrænsede læreanstalter og på

[Knud Nielsen.]

de mere kortvarige studier ville automatisk lette presset på universiteterne. En bedre erhvervsorientering, rådgivning og studievejledning ville sikkert sluse mange studerende ind i andre uddannelser. En forbedring af metoderne ved udarbejdelse af behovsprogner ville give et bedre og mere sikkert grundlag for en sådan erhvervsorientering og rådgivning. Omgående bevillinger til kapacitetsudvidelser ved de fag, hvor tilgangen er særlig voldsom, må være en helt naturlig foranstaltning. Hurtig rationalisering af universitetsundervisningen ved indførelse af programmeret undervisning, herunder tv-kassetter. Der ville på lidt længere sigt sikkert herved kunne opnås både en forbedring af undervisningskvaliteten og ganske betydelige besparelser.

Skulle der derefter trods alt vise sig behov for en meget tidsbegrænset adgangsbegrænsning enkelte steder, vil også socialdemokratiet gå ind i overvejelserne. Det er imidlertid klart, at vi ikke på det her præsenterede grundlag kan gå med til en generel bemyndigelse til ministeren, når han ikke engang gør sig den ulejlighed at forklare folketinget, hvilke foranstaltninger han har tænkt sig at iværksætte for hurtigst muligt at overflødiggøre enhver adgangsbegrænsning. Forhåbentlig vil udvalgsarbejdet bidrage til at afsløre ministerens tanker og planer.

Knud Bro: Det konservative folkeparti kan tilslutte sig undervisningsministerens bestemmelse om, at realafdelingen ved gymnasieskolerne afvikles, fordi det afhjælper et pres, og fordi der bliver tale om en rationaliseringsgevinst.

Med hensyn til det andet punkt, spørgsmålet om studentereksamen som adgangstegn til universiteter og højere læreanstalter, vil jeg gerne gøre et par bemærkninger.

Hr. Knud Nielsen holdt en tale om generelle adgangsbegrænsninger, som ikke har nogen relevans til det forslag, der her ligger på bordet. Det, der her er tale om, er at indse en nødvendighed. Der kan på visse områder ske en så eksplosionsagtig udvikling, at det er nødvendigt, at man ser i øjnene, at der ikke er plads på det pågældende område til at optage de studerende, som ønsker det. Der er altså tale om punktvis og

om geografisk adgangsbegrænsning, der er ikke tale om nogen generel adgangsbegrænsning. Jeg har gerne villet understrege dette, fordi vi opfatter forslaget sådan, at det er en simpel nødvendighed for os at se i øjnene, at der kan opstå kapacitetsproblemer, og dem kan man ikke komme uden om ved at sige, at man ville ønske, at det havde været anderledes.

Jeg vil i øvrigt gerne gøre et par bemærkninger til forslaget, som peger lidt længere frem. Jeg synes, at det, vi her taler om i dag, understreger nødvendigheden af en intensivering af studievejledningen helt fra skolen og frem, og jeg lægger megen vægt på, at en intensivering finder sted under selve studieforløbet, så man i højere grad er i stand til at vejlede de studerende både med hensyn til, hvorledes man kommer igennem uddannelsen, men måske også med hensyn til, hvilke muligheder uddannelsen vil give for den enkelte.

Det andet punkt, jeg gerne vil pege på, er nødvendigheden af, at man i højere grad fremmer nye metoders anvendelse i uddannelsen. Jeg tænker selvfølgelig på tv-kassetter. Jeg tænker også på muligheden for i højere grad selvstændigt at operere med edb og lignende tekniske muligheder.

Jeg vil gerne nævne en anden ting, som jeg også ser som en forlængelse af de diskussioner, vi har her i dag. Det er spørgsmålet om uddannelsens form. Endnu en gang understreges for mig nødvendigheden af, at vi kommer igennem med de trindelte uddannelser, at vi kommer igennem med uddannelser, der er bedre egnet til at løse en række af de problemer, de studerende vil blive stillet over for i det samfund, de skal leve og virke i.

Til slut vil jeg gerne fremhæve som noget overordentlig væsentligt, måske det væsentligste, at der endnu en gang peges på, at vi savner en samlet ledelse af universiteter og højere læreanstalter. Ministeren har i foråret meddelt mig, at man arbejder med dette problem, og det er måske en kende utålmodigt af mig allerede nu at rykke. Men jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg håber, man arbejder på fuldt tryk med dette problem, for det betragter jeg som noget overordentlig væsentligt, hvis vi skal komme igennem med en rimelig og fornuftig planlægning.

Robert Christensen: I lovforslaget er der tale om to ændringer. Den første er afvikling af realafdelingerne ved vore gymnasier. Der vil jeg gerne gøre opmærksom på, at det jo ikke er noget nyt; det er en bevægelse, vi har været inde på i de sidste par år, og jeg ved, det er sket en hel del steder, hvor gymnasierne i stedet har fået en HF-afdeling. Hvis denne udvikling med HF i stedet for realafdeling ved et gymnasium kan fortsætte; er vi glade for det og vil meget gerne medvirke til det. Vi mener dog i venstre, at det nok kan være fornuftigt at beholde en realafdeling ved visse gymnasier med kostafdeling, og jeg tror heller ikke, ministeren er uenig med os i, at det kan være praktisk visse steder at have en sådan afdeling.

Den anden ændring går ud på at ligestille universiteterne med de højere læreanstalter; det er jo det, der sker ved lovændringen. Ved læreanstalterne har vi i flere år haft mulighed for adgangsbegrænsning. Det har været generende, men det har da ikke altid, eller vel aldrig, ført til nogen katastrofe. Jeg er vist nødt til at gøre opmærksom på, selv om vi i mange år har haft adgangsbegrænsning til de højere tekniske uddannelser, har vi i øjeblikket ikke nogen mangel på ingeniører, så vi ser, at denne ligestilling kan være fornuftig på mange måder.

Også i venstre har vi forstået ministerens forslag sådan, at der er tale om en punktvis og geografisk adgangsbegrænsning for et år ad gangen, altså ikke nogen almindelig adgangsbegrænsning til universiteterne. Hvis det var det, der var tale om, ville vi i venstre være imod det. Vi er tilhængere af den frie adgang. Vi vil endda gerne have den liberaliseret, sådan at også andre kredse kan komme til at studere ved et universitet. Jeg er sikker på, vi kan finde en hel del mennesker også ude fra det praktiske erhvervsliv, som vil være lige så kvalificerede til et sådant studium som dem, der er gået igennem et gymnasium.

Det er derimod interessant at prøve at se lidt på, at den frie adgang til universiteterne f. eks. har kunnet medføre, at der så hurtigt, at ingen har været i stand til at forudse det, kan komme en voldsom stigning i tilgangen til en enkelt eller et enkelt par studieretninger. En sådan voldsom tilgang kan føre til undervisningsforhold, der nærmest må betegnes som kaotiske. Det er klart for

mig, at man i virkeligheden ved at bruge en etårig udsættelse som adgangsbegrænsning kan medvirke til, at de, der vil følge denne studieretning, kan blive lige så tidligt færdige som nu, hvor vi sluser dem ind et sted, hvor undervisningsforholdene endnu ikke er bragt i orden. Det er klart, at vi så også er nødt til, så hurtigt, som det er muligt, at udvide kapaciteten, sådan at vi kan modtage dem, der melder sig. Men her kan jeg ikke tilbageholde en bemærkning om, at hvis vi bruger alle vore samfundsmæssige ressourcer til at udbygge universiteterne eller en enkelt afdeling af universitetet, kan der være andre områder, vi er nødt til at forsømme. Jeg har den opfattelse, at den sociale sortering, der sker ved de højere uddannelser, ikke sker ved indgangen til uddannelsesportene, men ved overgangen til gymnasieundervisningen, og hvis en hurtig udbygning af en universitetsafdeling medfører, at man ikke så hurtigt kan udbygge gymnasierne geografisk, er jeg bange for, at vi vil få en større og ikke en mindre social sortering.

Så vil jeg gerne ligesom andre ordførere gøre opmærksom på, at vi nok bliver nødt til i gymnasieundervisningen at gøre noget mere i retning af vejledning af gymnasiasterne om, hvad det er, de skal igennem i den studieretning, de ønsker, hvad det egentlig er for et studium, de går ind til. Jeg har bemærket, at en af årsagerne til det store frafald er studieskift, og at man ofte meddeler, at man ikke vidste, hvad det først valgte studium gik ud på. Derfor tror jeg, det er rigtigt med denne vejledning i gymnasierne. Kan gymnasielærerne ikke selv klare den, kan det blive nødvendigt at skaffe f. eks. en konsulenthjælp til at klare denne vejledning.

Jeg er ikke nogen stor beundrer af prognoser, men hvis vi kan lave prognoser for, hvad samfundet har brug for af kandidater fra de forskellige studieretninger, vil det være godt. Jeg tror også, det vil være rigtigt i gymnasierne at få mere studievejledning ind i undervisningen. Jeg vil gerne give ministeren en kompliment, fordi man i et af direktoraterne, nemlig erhvervsdirektoratet, hvor man varetager en undervisning, der ligger på — undskyld udtrykket — et noget lavere plan, allerede har sat studievejledning og studieteknik ind som et fag. Jeg

[Robert Christensen.]
 tror, der kan gøres noget også for at studiemodne de unge.

I venstre har vi ikke noget imod at være med til en adgangsbe grænsning, når den er punktvis, geografisk og begrænset. En lige og almindelig adgangsbe grænsning vil vi ikke være glade for at være med til.

Samuel sen: Kun ganske få bemærkninger om den første del af lovforslaget, afskaffelsen af realafdelingen i gymnasieskolerne, som jeg afgjort kan gå ind for. I gamle dage var det egentlig store nåleøje at komme igennem, om det kunne lykkes at komme i realafdelingen på gymnasieskolen; så var der mange forældre, der regnede med, at så var vejen til gymnasiet sikret. Senere gik denne mellemskole og realafdeling også over til at blive noget af en snobbeskole. Det var, ligesom det var lidt finere at være i den afdeling end i en kommunal afdeling. Nu, da realafdelingens elever på gymnasieskolen tages på ganske nøjagtig samme måde som i kommuneskolen, er denne afdeling blevet et rudiment. Den er alt for kostbar, og derfor finder jeg det rimeligt, at den bliver afskaffet. Jeg kan ikke forstå det, når hr. Knud Nielsen siger, at han ikke kan indse, at der bliver besparelser på det. Tænk bare på, hvad man skal opretholde af samlinger og købe til nye samlinger for at undervise et enkelt spor i realafdelingen.

Jeg vil sige, at det måske havde været rart, om det var sket for flere år tilbage, for der er nok blevet lagt visse gymnasier rundt omkring i landet af den grund, at da man ikke havde underlag nok til det tilstrækkelige antal gymnasieklasser, kunne man oprette nogle realafdelinger. Det kan blive et problem fremover.

Det andet punkt er den punktvis adgangsbe grænsning. Hr. Knud Nielsen efterlyser, om ministeren ikke har et endeligt svar på i dag, hvordan det skal foregå. Jeg vil i, og for sig takke ministeren for, at han ikke har den endelige løsning på problemet; det er da noget, der skal diskuteres.

Der har været en ejendommelig tendens til her i tinget og i dagspressen, at hvis bare der står ordet „universitet“ i et lovforslag, giver det anledning til en storm og en diskussion og ballade uden lige, sådan at vi faktisk har været kvalt i arbejdet med uni-

versiteternes placering i de senere år og derfor nu for alvor må til at spekulere på ganske andre ting. Vi skal til at koncentrere os om at få udbygget centertankerne. Vi skal til at beskæftige os med de kortere uddannelser. Vi skal til at se på, at selv om der bliver indført en punktvis adgangsbe grænsning på universiteterne, er det intet imod det, som vi må have udbygget de andre steder. Man kan blot tænke på den mangel, der er på bibliotekarer i Danmark for øjeblikket, og hvor mange der ønsker at blive optaget; man kan tænke på det pres, der er på den sociale højskole, mangelen på fysioterapeuter osv. Der er tryk på næsten samtlige uddannelser, og jeg synes, der fra samfundets side må gøres noget for, at dette tryk ikke ensidigt rammer bestemte områder. Det, som vel nok har givet anledning til, at man har taget debatten op nu, er bl. a. psykologistudiet i Århus. Vi ved alle sammen, at med visse års mellemrum kommer der nogle specielle modeuddannelser, og det kan man vist godt betegne psykologistudiet som for øjeblikket. Jeg synes, det er en god sik herhjemme, at man bygger et sådant studium op langsomt og får erfaringerne, inden man lader hundreder af mennesker vælge igennem. Jeg vil oven i købet sige det så stærkt, at jeg mener, at det er dobbeltmoral at sige, at der er fri adgang til psykologistudiet, når man hverken kan skaffe lærere eller lokaler.

Jeg mener med andre ord, at fremfor at hidse sig så voldsomt op over, at der kan blive mulighed for punktvis adgangsbe grænsninger på universitetet, skal vi meget hellere se at få fordelt trykket på uddannelserne, sådan at også samfundet kan få nogle af de folk ud, der er brug for — og her understrøger jeg igen netop folk fra den sociale højskole, bibliotekarer og fysioterapeuter.

Hr. Knud Nielsen siger, at der ingen midler findes til at frasortere uegnede, før de er kommet ind i studiet. Det synes jeg måske er for generelt sagt. Jeg vil i hvert tilfælde godt være med til at fælde en dom over en student, som vil studere dansk, hvis han både i års- og eksamens karakterer har fået 5; så vil jeg formode, at han er uegnet til det studium.

Nu er det altid sådan, at man har en tilbøjelighed til at sige, at der må være andre metoder. Man skal forbedre erhvervsoriente-

[Samuelsen.]

Hvis man tænker på, hvordan erhvervsorienteringen i gymnasieskolen er udviklet i de sidste år og blevet forbedret og forbedret, tror jeg — og det var hr. Robert Christensen også inde på — at det er begrænset, hvad der yderligere kan foretages. Man kan både give erhvervsorientering og studievejlede, lige så meget man vil, men der vil altid være en kategori af elever, som ikke vil annamme det, man siger, og som altså går ind til et studium, ligegyldigt hvad der bliver sagt til dem. Nu går studievejledning og erhvervsvejledning i og for sig heller ikke ud på, at man skal fraråde, men man må jo godt fortælle, hvad man mener eleverne vil være særlig velegnede til.

Jeg imødeser altså ingen katastrofe, fordi ministeren får denne bemyndigelse til at give punktvis adgangsbegrænsninger, men jeg appellerer stærkt til, at vi nu for alvor får sat skub i centertanken og får løst problemerne om de studieretninger, hvor der virkelig for alvor er adgangsbegrænsning, og hvor der er mangel.

Poul Dam: Det er et yderst interessant lovforslag. Det betyder nemlig noget helt andet, end hvad der står i det.

Det første punkt fortæller, at undervisningsministeren kan bestemme, at realafdelingen ved en gymnasieskole afvikles. Når man læser bemærkningerne, viser det sig, at det betyder det ikke. Det betyder, at undervisningsministeren kan bestemme, at der skal være realafdelinger ved ganske enkelte gymnasieskoler i landet, men ellers ikke. Hvorfor har man egentlig ikke skrevet det? Hvorfor skal man anvende sådan en Christiansborgsk form, som gør, at ingen, der læser loven uden at have bemærkningerne ved siden af sig, forstår, hvad sagen egentlig drejer sig om? Jeg tror godt, at man, uden at der gik nogen stykker af undervisningsministeren, kunne formulere det om, således at meningen stod også i loven.

Nu kan det være et spørgsmål, om det er en pædagogisk rigtig udvej. Det kan godt

være, at man kan spare nogle penge på længere sigt ved at fjerne realafdelingerne fra gymnasieskolerne, og jeg kan godt se, at man, som hr. Samuelsen sagde, kan spare nogle musvitter og noget andet i samlingerne, som man ikke behøver af hensyn til gymnasiet, men skal have af hensyn til realklasserne. Men der er jo ikke alene elever i gymnasieskolerne, der er også gymnasielærere, og ville det egentlig ikke være ganske sundt, hvis gymnasielærere også i fremtiden vidste, at gymnasieelever ikke fødtes som 1. g'ere, men havde udviklet sig indtil da? Man har undertiden fornemmelsen af på visse af vore gymnasier, at kendskabet til udviklingen i de egentlige barndomsår og de tidligere skoletrin ikke er særlig stort, og at det har været nyttigt for adskillige gymnasielærere at have den kontakt med tidligere klassetrin.

Dertil kommer, at jeg slet ikke tror, at ministeren kan have ret i, som der står i bemærkningerne, at overflytningen af disse elever til de kommunale realskoler ikke vil medføre en forøgelse af klassetallet. Der må være en række steder i landet, hvor en gymnasieskole udgør en forholdsvis stor del af det samlede skolebillede, og hvor det at flytte realskolen over i det kommunale skolevæsen må betyde, at der kommer en realklasse til. Hvis det ikke sker, vil i hvert fald klassekvotienten stige, og det må gælde over det hele. Men hvis også realskoleelever er voksne mennesker, betyder det ifølge ministeren ikke så forfærdelig meget, om kvotienten stiger og der bliver flere at undervise. Det må vi så håbe er rigtigt.

Nok om det.

Det andet, som er det, der har den store interesse, er denne uskyldige § 8 om, at studentereksamen efter de derom gældende regler giver ret til indskrivning ved universiteterne og andre højere læreanstalter. De derom gældende regler finder man nede i bemærkningerne, hvor der heller ikke står noget om dem. Flere af ordførerne siger, at de er helt trygge ved at give ministeren denne bemyndigelse, for han vil sikkert

[Poul Dam.]

benytte den vældig godt. Det vil jeg da også godt tro om den nuværende minister, men selv han sidder vel ikke evigt. Jeg ved godt, at den nuværende regering gør alt, hvad den kan, for at gøre det, men jeg tror ikke det lykkes, og hvad så? Så er der her en blankovksel, der giver mulighed for en hvilken som helst form for adgangsbegrænsning.

Nu er der altså også det, at en passus i bemærkningerne om, at forslaget ikke vil have økonomiske konsekvenser, der lader sig opgøre på forhånd, synes at antyde, at der er et skjult besparelsesmoment, selv om det altså ikke kan opgøres på forhånd, hvor meget det kommer til at give.

Så kan man også lige bemærke: skal en adgangsbegrænsning egentlig legitimeres ved en paragraf i loven om gymnasieskoler og studenterkursus? Den hørte måske mere hjemme andre steder.

Jeg vil gerne indrømme, at der inden for visse studier og studieretninger de enkelte år kan være forhold, der gør, at man siger: det er uforvarsligt at acceptere alle de studerende, for vi kan simpelt hen ikke anbringe dem på laboratorierne i dag. Der er ikke plads til dem efter den kapacitet, som er udbygget. Den begrundelse kan man forstå. Men om begrundelsen skal føre til denne konklusion er straks noget helt andet. Jeg er i hvert fald ikke villig til at acceptere dette som udgangspunkt, hverken for en generel begrænsning eller for et afslag til studerende, som endeligt betyder, at de ikke kommer i gang med det studium, de ønsker sig.

Nu er de problemer, man snakker om, kun højst indirekte universitetsproblemer — eller sagt på en anden måde: universiteternes problem er et følgeproblem, en følge af at uddannelseskapaciteten er for lille på et meget stort antal af de områder, som står åbne for de unge med studentereksamen eller lignende højere uddannelse. Ved at man har de adgangsbegrænsninger, som findes på læreanstalterne, ved biblioteksskolen, sociale højskoler osv., kommer der et pres på universiteterne, som i øjeblikket er det eneste område, hvor man frit har kunnet komme ind. Derved sker der en ophobning, som gør, at problemerne føles meget akutte dér.

Det generelle problem er altså, at vor

uddannelseskapacitet er alt for lille. Vi har en principiel målsætning i samfundet, som jeg tror alle partier bekender sig til, nemlig at enhver ung skal kunne få en uddannelse, der svarer til hans evner og interesser. Dette mål er i øjeblikket kun en drøm. Der er adskillige unge i dette land, som enten må vælge en uddannelse, som hverken svarer til deres primære eller sekundære ønsker, men ligger langt længere ned i rækken, eller som overhovedet ikke kommer i gang med en uddannelse. Vi har ikke skabt det uddannelsesapparat, som virkelig kan imødekomme behovet, og det er simpelt hen en dårlig investering, for det betyder, at den arbejdskraft, som ligger i en uddannelsessøgende ungdom, bliver spildt; vi får ikke en tilstrækkelig investering i uddannelsen fremover.

Derfor bør ethvert tilfælde af større efterspørgsel efter en eller anden uddannelse, end kapaciteten kan modsvare, medføre den stik modsatte konsekvens af en adgangsbegrænsning, nemlig en hastig og energisk indsats for at forøge kapaciteten på et hvilket som helst sådant område. Jeg ved godt, at man her siger, at vi så risikerer at få en overuddannet befolkning. Jeg tror, denne frygt er falsk. Min almindelige fornemmelse er ikke, at den danske befolkning er overuddannet, tværtimod. Det, man måske frygter, er, at der er enkelte, der har en højere uddannelse, end man traditionelt knytter til den indtægt, de får, men det er nu ikke nogen større ulykke. Det vil ikke gøre noget, at folk ved mere, end de har brug for. Som hovedregel vil det være med til at give dem en bedre tilværelse og gøre dem nyttigere på den plads, hvor de står.

Hvis der overhovedet skal være tale om at gå ind for dette lovforslag, må vi i hvert fald kræve, at der er to ting, som gøres klart. Den ene er, at den eventuelle punktvisse adgangsbegrænsning kun udnyttes således, at en student får afslag på at blive optaget til et bestemt studium for et år, men at han derefter under alle omstændigheder skal optages ved det pågældende studium det følgende år, hvis han ønsker det, altså at der aldrig kan blive tale om mere end en udsættelse på et år, og denne udsættelse kunne rimeligst koncentrerer på de yngste af ansøgerne.

Det andet, vi må kræve, er en bindende

[Poul Dam.]

erklæring om regeringens intentioner på uddannelsesområdet, som skal gå ud på, at regeringen vil føle sig forpligtet til at gennemføre en kapacitetsudvidelse på ethvert uddannelsesområde, så snart det har været nødvendigt at afvise kvalificerede ansøgere til uddannelsen.

Til begrebet „kvalificeret“ skal der måske føjes et par ord. Jeg tror, det er vigtigt at fastholde, at en studentereksamen er tilstrækkelig kvalifikation som sådan, og at den ikke, som det desværre sker ved forskellige højere læreanstalter, bør — undskyld ordspillet — kvalificeres ved, at man med en højere karakter er mere kvalificeret end andre, som har bestået med en lavere karakter. Hvis gymnasiet og HF skal være meneskeværdige skoler, må det være klart, at det afgørende er bestået/ikke-bestået. Karakterjageriet, som skal sikre, at man opnår nogle hundrededele points mere end andre, vil altid være til skade, og det bør undgås. Eksamenskarakterer er ligegyldige. Det væsentlige er, at eksamen er bestået, at dette er kvalifikation nok.

Det drejer sig om at udvide kapaciteten inden for uddannelsesområdet. Den er for lille. Det drejer sig ikke om at affinde sig med en for lille kapacitet.

Kjær Rasmussen: Jeg synes lige, vi bør fastslå, at adgangen til universiteterne ikke er fri, således som nogle af ordførerne har hævdet her i dag. I almindelighed kræves der virkelig en studentereksamen, og denne er som bekendt så eksklusiv, at kun en 6-7 pct. af studenterne kommer fra arbejderhjem. Der er altså i høj grad tale om adgangsbegrænsning allerede nu.

Det fremgår af bemærkningerne til nærværende forslag, at vi står over for endnu et af regeringens spareforslag. Undervisningsministeren søger bemyndigelse til at kunne afvikle gymnasieskolernes realafdelinger, og han søger bemyndigelse til at måtte indføre adgangsbegrænsning til visse af universiteternes fag. Efter hvilke kriterier oplyses der dog ikke noget om.

Begrundelserne for disse drastiske skridt har været forskellige. Regeringen har for længst konstateret, at tilgangen til universiteterne er tredoblet i løbet af de sidste 10 år, og med udgangspunkt i, at denne situation

ikke er fulgt bevillingsmæssigt op, siger den borgerlige regering nu, at samfundet ikke har råd til at betale for den øgede tilgang.

Naturligvis er det rigtigt, at tilgangen til universiteterne næsten er tredoblet, men den procentvise andel af studentertallet, som søger universitetsuddannelse, er dog næsten den samme som for 5 år siden. Den meget omtalte uddannelseseksplosion har ikke rigtig fundet sted. Ganske vist er procenten af 18-årige, som tager studentereksamen, fordoblet i tiåret 1960-1970, nemlig fra 6,7 pct. i 1960 til ca. 14 pct. i 1970, men denne fordobling er for intet at regne mod den stigning, der f. eks. har fundet sted i vort naboland Sverige. Her er der tale om en procentvis syvfoldning inden for det samme tiår. Forholdet er altså det, at tallet 6,7 pct. for 1960 er udtryk for et udviklingsmæssigt lavt stade, og det må man tage i betragtning, når man sammenligner disse tal. Ved sammenligning med Sverige bliver vor såkaldte uddannelseseksplosion tydeligvis til en forsager. Der har ikke fundet nogen uddannelseseksplosion sted.

På baggrund af de tal, jeg her har nævnt, er det interessant at konstatere, at den borgerlige regering åbenbart ikke mener at have råd til at have universiteter kørende, som optager det samme procentvise antal som for 5 år siden. Hvorfor i alverden skal denne stabilitet nu rokkes? Der gives kun én fornuftig forklaring på det spørgsmål. Stabiliteten skal rokkes, fordi den ud fra et kapitalistisk synspunkt er urationel. Det forholder sig nemlig sådan, at den procentuelle tilgang af studerende til de matematisk-naturvidenskabelige fag og til Danmarks tekniske højskole har været konstant eller faldende i tiåret 1960-70. Denne udvikling er naturligvis katastrofal i et moderne industrisamfund, der bliver stadig mere afhængigt af avancerede forskningsresultater og af videnskabeligt personel. De bevillinger, som i de seneste år er flydt så rigeligt til Danmarks tekniske højskole, står i fare for at være smidt ud ad vinduet, fordi studenterne søger andre uddannelser end de tekniske.

For os i VS er der ingen tvivl om, at det mærkværdige forslag, som vi her behandler, også er at betragte som en håndsrækning til de matematisk-naturvidenskabelige og de tekniske uddannelser, og herefter bliver spørgsmålet ikke, hvor mange studenter

[Kjær Rasmussen.]

samfundet har råd til at uddanne, men derimod hvordan de skal fordeles inden for de forskellige discipliner. Den borgerlige regering mener, at man bedst klarer dette fordelingsproblem ad restriktiv vej. Vi tror ikke, den vej er fremkommelig. Derimod tror vi mere på, at problemet løses ved at åbne for tilgang dér, hvor der nu er lukket, og ved at etablere basisuddannelser og kortere varende uddannelser med mere forskellige elementer, således at man ikke som i dag må vælge enten den totale teknik eller det totale samfundsstudium. Hvorfor dog ikke prøve på at lave en kombination af de to ting?

Vi tror ikke på, at ministerens idé med at indføre adgangsbegrænsning til visse universitetsstudier vil forlænge køen ude på Lundtoftesletten. Derimod er der andre helt sikre følger af adgangsbegrænsningen. Der er f. eks. de sociale. Den borgerlige regering er nok bekendt med, at vi her i landet har noget, der hedder studenterkursister. Det er ofte mennesker, som må forene et byrdefuldt studium med et byrdefuldt erhvervsarbejde af den ene eller den anden art. Netop erhvervsarbejdet vil tit få den konsekvens, at de opnåede karakterer bliver mindre end heltidsgymnasiasternes, hvis man må kalde dem sådan. Nogle kursisters chancer for at få afgang til det ønskede universitetsstudium vil altså med adgangsbegrænsning være forringet på trods af udvist studieegnethed på kursus, og på trods af, at kursistgruppen gennemgående klarer universitetsstudierne bedre. For HF-ernes vedkommende vil det naturligvis blive endnu sværere at opnå adgang til en universitetsuddannelse, der har adgangsbegrænsning. Adgangsbegrænsningens virkninger bliver altså til fordel for de befolkningsgrupper, hvis børn traditionelt har befolket de højere uddannelsesinstitutioner.

En anden virkning af regeringsforslaget bliver den tidlige specialisering i de underliggende skoleformer. Ministeren vil ikke rigtig rykke ud med, hvilke kriterier der skal ligge til grund for udvælgelsen af de studenter, som skal slippes indenfor i et eller andet fag med adgangsbegrænsning. Imidlertid er det nok ikke helt forkert, når vi antager, at adgangsbegrænsningen vil komme til at foregå på grundlag af fagka-

rakterer. Vi ved det som sagt ikke endnu, men ministeren kunne passende løfte en flig af sløret, når han nu om lidt får ordet.

Hvis udvælgelsen kommer til at foregå på grundlag af fagkarakterer, vil det betyde, at gymnasiasterne skal foretage et erhvervsvalg allerede i 16 års alderen, nemlig når de skal vælge mellem gymnasiernes forskellige linjer. VS må meget advare mod, at en sådan udvikling sættes i gang, specielt fordi alle hidtil har været enige om, at det endelige erhvervsvalg burde træffes så sent som muligt i uddannelsesforløbet.

At tilvalgsgymnasiet med alt, hvad dette kunne indebære af interessebetonet arbejde, forbliver på tegnebordet, er en anden kedelig omstændighed ved adgangsbegrænsningen. Det vil uvægerlig få til følge, at undervisningen ensidigt rettes mod den kommende eksamen, der skal bringe én gennem den snævre port ind til det universitetsfag, man ønsker at studere. Vi synes, det er en reaktionær politik. Det er en politik, som går stik imod den igangværende udvikling på eksamensområdet, og det er en politik, der begunstiger de socialt bedst stillede.

Det, vi står over for nu, er altså, at den borgerlige regering vil til at indføre adgangsbegrænsning på den sidste offentlige højere uddannelsesinstitution, som indtil nu har været fri for sådanne restriktioner. Det er meget interessant, at det netop skulle blive en borgerlig regering, der kom til at kvæle det liberalistiske dogme om, at uddannelse og studier giver lighed i chancer for social status. Sådan skal det ikke være mere efter den borgerlige regerings opfattelse. Så snart bare et lidt større kontingent gør krav på ret til social fremgang gennem uddannelse, således som vi har set det op gennem 1960'erne, slår den borgerlige regering bremsen i og blæser på alt, hvad den hidtil har sagt om uddannelsens betydning for de lige chancer. I det øjeblik, der kommer for mange studenter, mister de højere uddannelser deres eksklusivitet og kan derfor ikke mere bruges som springbræt for overklassens sociale fortrinsstilling, for hvis alle nemlig kan studere, er det jo ikke alle, som også kan forfremmes til de ledende og privilegerede stillinger. Med forslaget her sikrer man, at udvælgelsen til de højere uddannelser fortsat vil kunne ske på et klasse-mæssigt grundlag. Man sikrer, at universi-

[Kjær Rasmussen.]
 tetsuddannelserne fortsat kan tjene klasse-
 samfundets pyramidalske opbygning, og det
 siger sig selv, at VS vil bekæmpe denne poli-
 tik.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):
 Må jeg begynde med at takke alle ordførere
 med undtagelse af hr. Kjær Rasmussen, for
 den positivt-kritiske stilling, man har taget
 til dette forslag. Om hr. Kjær Rasmussens
 bemærkninger skal jeg ikke sige mange ord.
 Jeg bør for en ordens skyld sige, at det har
 intet med virkeligheden at gøre at sætte
 dette forslag i forbindelse med en svag ned-
 gang til de tekniske fag. Det er fri fantasi,
 lige som i øvrigt det meste af det hr. Kjær
 Rasmussen sagde her.

Hr. Knud Nielsen forstod ikke, hvorledes
 der kunne være tale om besparelser for sta-
 ten ved at nedlægge realafdelingerne ved de
 statslige og kommunale gymnasier, når det
 samtidig påpeges, at man derved får mulig-
 hed for at sætte bl. a. flere HF-kurser i
 gang. Jeg skal indrømme, at det umiddel-
 bart måske kan se sådan ud. Men jeg kan
 fortælle hr. Knud Nielsen, at der på finans-
 loven under gymnasier og HF-kurser er
 regnet med et større antal HF-kurser i det
 følgende finansår, og det, der spares ved, at
 realafdelingerne afvikles, er altså en direkte
 besparelse.

Jeg må sige til hr. Poul Dam, der også var
 inde på det spørgsmål, at udtrykket „af-
 vikle realafdelingen“ ved en gymnasiesskole
 er meget rigtigt anvendt, for det er jo ikke
 tanken, at nu skal pludselig alle tre klasser
 væk. Man afvikler ved at begynde med ikke
 at optage i 1. real, og så i løbet af to år er
 hele realafdelingen afviklet.

Der kan naturligvis være tilfælde, hvor
 der kan blive problemer. Vi har nævnt, som
 det blev fremhævet af hr. Robert Christen-
 sen, at ved visse kostskoler kan det være
 nødvendigt og værdifuldt at opretholde en
 realafdeling. Man har nævnt spørgsmålet,
 om der vil være plads i folkeskolens realaf-
 delinger. Det vil der være i praktisk taget
 alle tilfælde, og man vil ikke, tør jeg godt
 sige, komme op på en klassekvotient som
 den, man arbejder med i realafdelingen ved
 gymnasierne.

Hr. Poul Dam rejste det, jeg fristes til at
 sige gamle spørgsmål, om gymnasiets lærere,

adjunkter og lektorer, ja rektorer med for
 den sags skyld, ikke har godt af at under-
 vise på tidligere klassetrin. Den diskussion
 har været ført mangfoldige gange. Den er
 vel aldrig ført så hidsigt, som den blev i
 1958, da det gjaldt bevarelsen eller afvik-
 lingen af mellemskoleafdelingen. Da var hr.
 Poul Dam ikke medlem af det høje ting,
 men det kan vel siges, hvis jeg må udtrykke
 det på den måde, at personer, som stod
 meget nær den politiske opfattelse, hr. Poul
 Dam i dag repræsenterer, dengang ikke
 havde de betænkeligheder, som hr. Poul
 Dam gjorde sig til talsmand for her i dag
 . . . (Uro på tilhørerpladserne.)

Formanden: Det er ganske utilstedeligt at
 udbrede tryksager her i salen på den måde,
 og jeg beder vedkommende forlade tilhører-
 logen.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):
 Men denne diskussion om, hvor nødvendigt
 det vil være for gymnasiets lærere at have
 denne erfaring, kan føres videre. I praksis
 vil det vel nok, navnlig i en situation med
 mangel på lærere, være sådan, at det rigtige
 sted at anvende gymnasiets akademisk
 uddannede lærere vil være gymnasiet og
 HF. Jeg kan i og for sig ikke komme bort
 fra, at der næsten lå lidt nostalgisk i hr.
 Poul Dams vurderinger og betragtninger om
 disse forhold.

Så meget om den første ændring af gym-
 nasieloven.

Hvad angår den anden ændring, hvorefter
 der åbnes mulighed for at gennemføre en
 punktvis, tidsbegrænset regulering af tilgan-
 gen til universiteterne, kan jeg i og for sig
 nøjes med at takke for den tilslutning, der
 fra alle sider er kommet til de synspunkter,
 som ligger bag lovforslaget, og samtidig nøje
 mærke mig ønsket om at drøfte igennem, efter
 hvilke retningslinjer en sådan eventuel
 bemyndigelse skal anvendes. En sådan drøf-
 telse i udvalg er vi naturligvis meget villig
 til.

Det er af samtlige ordførere bortset fra
 hr. Kjær Rasmussen stærkt pointeret, hvad
 det er, der vil kunne være nødvendigt. Drøf-
 telsen af den praktiske gennemførelse af
 dette, hvis det skulle vise sig nødvendigt på
 visse punkter at anvende denne regulering,
 vil vi kunne tage op i udvalget. Jeg skal

[Undervisningsministeren.]

oplyse, at vi i undervisningsministeriet har anmodet planlægningsudvalget for de højere uddannelser og specielt dets adgangsudvalg om at komme med en indstilling om, hvorledes en sådan regulering vil kunne foretages, og det materiale, som vi forventer at have inden jul, vil udvalget få tilstillet til nærmere overvejelse, så snart det foreligger.

Jeg skal i øvrigt om de andre punkter, som er fremført, blot gøre den bemærkning til hr. Knud Bro, hr. Robert Christensen og andre, at en intensiveret studievejledning i gymnasiet og ved HF har været iværksat, og jeg mener lige som hr. Samuelsen med et ganske godt resultat igennem de senere år. At det kan udbygges og forbedres, er meget muligt, og det vil man naturligvis gerne gøre.

Hr. Knud Bro fremsatte sit ønske om en samlet ledelse af universiteterne og højere uddannelser. Vi havde den debat ved styrelseslovsforslagets behandling i foråret og ved behandlingen af lovforslaget om universiteternes placering. Vi arbejder med det i ministeriet og skal vende tilbage til det.

Hr. Robert Christensen var inde på spørgsmålet om at få nogle prognoser for behovet for de forskellige akademiske uddannelser. Sådanne prognoser er, som hr. Robert Christensen sagde, meget vanskelige at udarbejde, men vi vil i hvert fald gerne se på, i hvilken udstrækning man kan gøre det. Det er givet, at det i en regulær studievejledning er vigtigt også at kunne sige de studerende noget om, hvorledes behovet for den og den art akademisk uddannet arbejdskraft vil være i fremtiden, men naturligvis — det må altid understreges — med det forbehold, at noget absolut sikkert erfaringsmæssigt ikke kan opstilles.

Så er det af alle ordførere fremhævet som noget vigtigt, at man kan øge uddannelsesmulighederne og navnlig de korterevarende uddannelser, mellemuddannelser, hvis jeg tør bruge det udtryk. Det er naturligvis rigtigt, og jeg må vel gøre opmærksom på, at det er godt i gang. Der er én vanskelighed, og det er at skaffe kapacitet hurtigt nok. Der er det ikke tilstrækkeligt at sige, at det ville være klaret med flere bevillinger, for eksplosionen i uddannelsen har været så hurtig, at det har været meget svært selv med endnu større bevillinger end dem, der

er givet igennem 1960erne, at skaffe det til veje, som er nødvendigt.

Men det er ikke den væsentligste hindring, den væsentligste flaskehals. Det væsentligste er mangelen på kvalificerede lærerkræfter. Det er ganske naturligt, at den mærkes netop nu på disse områder, for det er jo lærerkræfter, som skal have gennemgået hele uddannelsen, og mangelen har vi altså stadig væk.

Men når man ser bort fra disse vanskeligheder, er det dog værd at gøre opmærksom på, at der netop i de senere år er sket en udbygning. Man kan tage den nye studieordning inden for det matematisk-geografiske område ved det humanistiske fakultet, opbygningen af samfundsvidenskabelige basisuddannelser som er i gang ved Odense universitet, og som vi håber på at kunne komme i gang med ved Roskilde universitetscenter i 1972, og på en lang række andre områder er man også i gang.

Vi har i bemærkningerne til de forslag om den højere uddannelse, som er gennemført i de senere år, netop fremhævet dette og lagt det til rette. Men det er så store opgaver at løse, hvortil altså kommer problemet med lærerkræfter, at man ikke kan løse det på et år, eller på to eller tre år. Det forudsætter en planlægning og en udbygning over en længere periode, og dér vil man, som vi har oplevet, kunne løbe ind i en situation, hvor det vil være forkert at sige til de nye studerende: gå i gang her, vi har ikke kapaciteten eller lærerkræfterne. Derfor kan den punktvis regulering for et år ad gangen være ikke alene ønskelig ud fra tilrettelæggelsen af hele uddannelsens udbygning, men også være i de studerendes egen interesse.

Det helt centrale i det er naturligvis at formulere de regler, hvorefter en sådan bemyndigelse skal anvendes. Det er det arbejde, som står tilbage, og som udvalget vil blive inddraget i. Og, som jeg sagde før, håber og regner jeg med, at vi umiddelbart efter nytår kan lægge et forslag frem fra planlægningsrådet og dets adgangsudvalg.

Knud Nielsen: Jeg har en enkelt bemærkning til den konservative ordfører. Hr. Knud Bro sagde, at mine betragtninger gjaldt generelle adgangsbegrænsninger og derfor ikke var relevante, da der her var tale om en punktvis adgangsbegrænsning.

[Knud Nielsen.]

for et år ad gangen. Jeg vil gerne hertil sige, at en punktvis adgangsbegrænsning automatisk i sig vil have en tendens til at udvikle sig til en generel adgangsbegrænsning, idet de afviste studerende vil søge over i nabofag og øge presset her. Det er det, vi ser et eksempel på ved behandlingen her i dag. Vi har hidtil haft en punktvis adgangsbegrænsning ved de andre højere læreanstalter, og den overføres nu til universiteterne.

Hvad angår en tidsbegrænset adgangsbegrænsning, vil denne på samme måde i sig have en tendens til at blive permanent på grund af de kødannelser, der opstår.

Knud Bro: Hr. Knud Nielsen fremhævede, at en sådan punktvis geografisk adgangsbegrænsning kunne have en tendens til, som han frygtede, at udvikle sig. Jeg vil gerne til det sige, at det kan jeg ikke afvise, men det er så folketingets og ministerens opgave at sørge for, at loven bruges efter den hensigt, vi har lagt i den. Jeg vil også gerne understrege, at mod det argument taler, hvad jeg synes er meget væsentligt, at vi som allerede fremhævet af flere ordførere er pisket til at erkende, at der kan kun sidde én på hver stol. Der er her tale om, at indse, at i visse tilfælde kommer der en sådan udvikling, at vi er nødt til at tage hensyn til det.

I øvrigt vil jeg gerne gøre en enkelt bemærkning til ministeren. Jeg vil gerne takke ministeren. Jeg forstod, at man arbejdede meget hårdt med at komme med et forslag om en samlet styring af de højere uddannelser. Det takker jeg for, og jeg vil også gerne takke for ministerens tilsagn om, at man fortsætter udbygningen af universitetscentertanken bl. a. i Odense. Jeg har talt med studenter, som har været bekymret for, om man nu blev glemt ved udbygningen og opførelsen af flere andre universiteter, men jeg er glad for at kunne berolige med, at centertanken de steder, hvor vi allerede har planlagt det, ikke vil blive droppet.

Kjær Rasmussen: Undervisningsministeren siger til mig, at det er fri fantasi, når jeg vil sætte dette forslag i forbindelse med en svag nedgang i studentertallet i de tekniske fag. Jeg tror ikke, at jeg var spor hysterisk, når jeg udtalte mig som jeg gjorde, for ser

man procentvis på det, er nedgangen faktisk katastrofal. Hvis man ser på immatrikulationsstallene, f. eks. ved Danmarks tekniske højskole, som jeg står med her, fremgår det, at i 1960 optoges 12,6 pct. af studentertilgangen på DtH. I 1965 var procenten allerede faldet til 8,9, i 1969 er den så steget lidt igen til 9,5. Men der er i virkeligheden tale om en meget katastrofal nedgang. Der er ikke engang tale om, at tallet er konstant i forhold til f. eks. 1960. Det er det vi påpeger er en farlig udvikling for det kapitalistiske samfund, og derfor ser vi det foreliggende forslag som en mulighed, ministeren vil skaffe sig for at kunne dirigere nogle studenter f. eks. fra de samfundsvidenskabelige studier over til de tekniske studier.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg synes, hr. Kjær Rasmussens sidste fantasifulde bemærkninger blot skal have denne tilføjelse: hvis hr. Kjær Rasmussen virkelig mener, at udviklingen er til skade for det kapitalistiske samfund, hvorfor er han så så ivrig for at få forslaget ændret?

Må jeg sige til hr. Knud Bro, der rejste spørgsmålet om universitetscentertanken i Odense, at jeg også har set bemærkningerne i fynske blade, og jeg vil derfor gerne benytte lejligheden til at sige, at de planer, der ligger for dette universitetscenters udbygning, arbejdes der med, og det er tanken, at centret skal udbygges, som planerne egentlig er tænkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler arbejdsministeren, at han ønsker i henhold til § 19, stk. 3 i forretningsordenen for folketinget at give tinget en redegørelse om gæstearbejderproblemerne så vidt muligt onsdag den 9. d. m. umiddelbart efter spørgetiden.